

Torre dels Escipions

Denominació:
Torre dels Escipions

Terme municipal:
Tarragona

Comarca:
Tarragonès

Cronologia:
Segle I dC

Era costum entre els romans d'enterrar els difunts prop de les vies o camins importants, a zones específicament dedicades a necròpoli o a cementiri. La posició social que en vida havia ostentat el difunt era un factor determinant en la riquesa i sumptuositat dels enterraments, que podien ésser individuals o col·lectius.

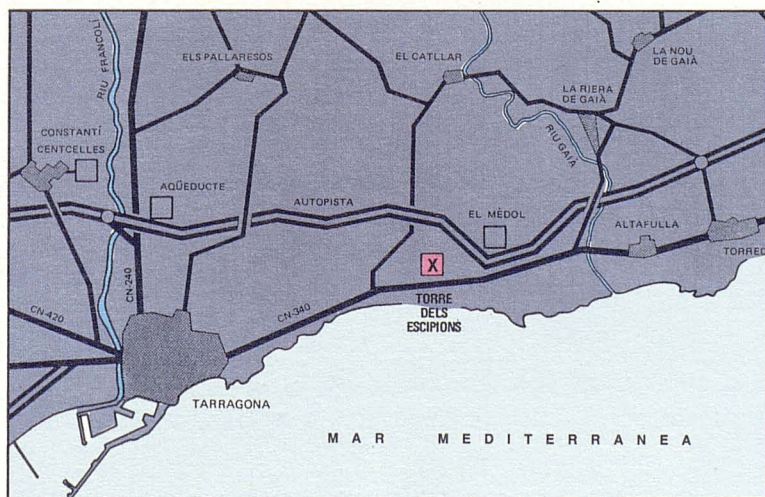
Ocasionalment, però, trobem sepulcres familiars o comunitaris de caire monumental, construïts lluny de les necròpolis.

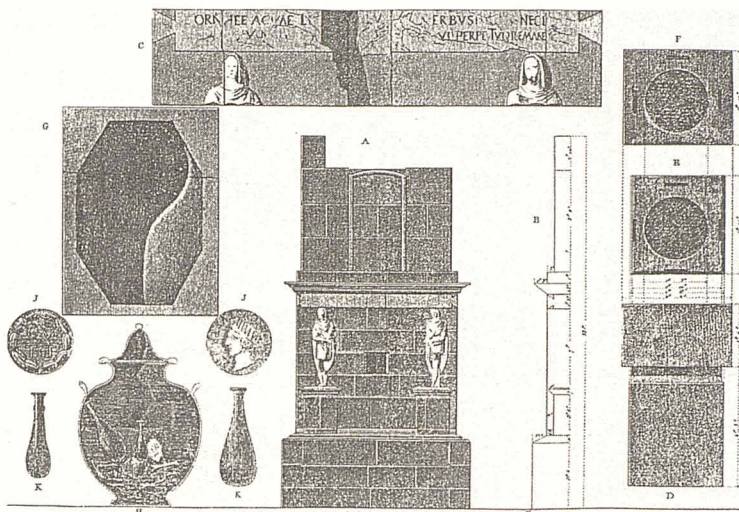
A Hispània, el tipus més corrent d'enterrament de caire monumental el constitueixen les torres funeràries, localitzades fonamentalment a la zona mediterrània i a la vall de l'Ebre, zones que tenen una tradició molt estesa durant l'antiguitat als pobles que ocupen la conca de la Mediterrània, on aquests monuments funeraris en forma de torre apareixen amb força assiduïtat.

A uns 6 km al nord-est de Tarragona, just al costat de l'antiga Via Augusta (el traçat de la qual coincideix en aquest indret amb el de l'actual CN-340) es troba un d'aquests monuments: és el conegut com a torre dels Escipions, remarcable per la sobrietat i l'harmonia de les seves proporcions.

Es un exemple típic de monument funerari en forma de torre. S'han descobert restes d'alguns altres a diferents llocs de les comarques del Camp de Tarragona (Alcover, Vilallonga) o a les necròpolis de la mateixa ciutat de Tàrraco; presenten, però, un estat de conservació molt més deficient.

La torre dels Escipions va ésser construïda amb carreus de pedra local, trets d'una pedrera propera.

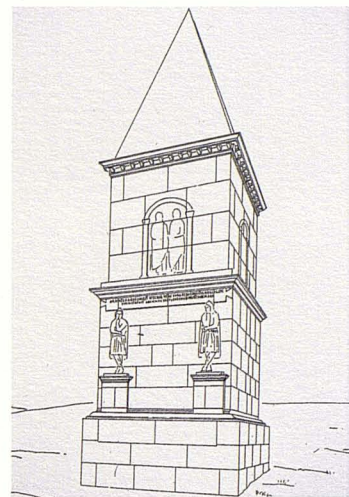

Visita a la Torre dels Escipions
Dibuix de Ligier publicat per A. de Laborde. 1806.

Proposta de reconstitució (segons l'Institut Arqueològic Alemany)

La planta és gairebé quadrada: $4'47 \times 4'72$ m, a la base. Consta de tres cossos superposats, que van minvant de baix a dalt. Pel que es coneix d'uns altres monuments semblants, originàriament estava rematat per una coberta piramidal. El tercer cos, el de dalt de tot, conserva, a la cara principal, senyals d'un baix relleu amb la representació de dues figures; hom ha pensat que són els retrats dels personatges enterrats al monument. A l'interior d'aquest tercer cos, hi havia la cambra funerària, que guardava les cendres dels difunts. El segon cos, el del mig, presenta a la seva façana, que mirava cap a la Via Augusta, dues figures en alt relleu, que representen Atis (divinitat d'origen frigi associada al culte funerari), abillades amb capa militar (*sagum*) i el cap cobert amb el característic barret frigi (*cucullus*). Per damunt de totes dues figures hi ha, molt malmesa, una inscripció sepulcral, la lectura i interpretació de la qual han estat força debatudes entre els estudiosos que s'han ocupat del tema.

La identificació errònia dels personatges en aquest segon cos amb els germans Escipió, protagonistes de les primeres campanyes militars romanes a Hispània, donà lloc a la tradicional denominació del monument, tot creient que en aquest mausoleu havien estat sepultats els esmentats germans. Els estudis que s'han fet sobre les característiques de l'edifici i dels seus elements ornamentals proten a datar-ne la construcció durant la primera meitat del segle I dC.